

Finkovo pojetí světa

Aleš Havlíček

- ◆ bytový seminář, česky, vznik: 6. 6. 1988
- ◆ private seminar, Czech, origin: 6. 6. 1988

Finkovo pojetí světa [1988]

[strojový, neredigovaný přepis – model Gemini 3 (flash/pro) – únor 2026]

--- (Kaz a_cleaned.flac) ---

Jiný hlas: Na začátku řeknu jenom pár takových údajů, které se týkají Finka, protože literatury o něm je tady minimálně, ať už přeložené, tak i literatury o něm je tady dost málo.

Fink se narodil v roce 1905 v Kostnici. Je zajímavé, že jsem nikde nenašel, kdy zemřel. Hledal jsem to, bylo to někdy v roce 1975, bylo to předtím, než zemřel Heidegger. Procházel jsem slovníky a tam to nebylo. Dlouhou dobu potom působil ve Freiburgu a on sám taky moc knížek nevydal, povětšinou pak vydávali jeho přednášky, až posmrtně většinou. K těm nejznámějším knihám patří *Sein, Wahrheit und Welt*, ta je z roku 1958, i když ty přednášky jsou z roku 1956. Pak je to kniha *Alles und Nichts* (Vše a nic), která pojednává hlavně o Kantovi. Pak je to kniha *Spiel als Weltsymbol* (Hra jako symbol světa) z roku 1960. Napsal taky zajímavou knihu o Nietzschevi, *Nietzsches Philosophie* z roku 1960. A pak ještě *Sein und Mensch* (Bytí a člověk) a podobně.

Fink byl žákem Husserla, u něho končí studia v roce 1928 a od Husserlovy fenomenologie se pak obrací k problémům existenciálně-analytickým, ne obrací tak brzy jako Heidegger, který byl taky po jistou dobu jeho učitelem. Fink se potom dost kriticky vyjadřoval k Heideggerovi, hlavně k tomu jeho období před *Kehre*. On mu tam vyčítá to, jak Heidegger chápe svět a on ho chce postavit trochu jinak.

Co je ještě taky trochu zajímavé, ty slovníky, třeba když mají něco o některém z těchto filosofů, tak třeba o Heideggerovi je tam uvedeno, že spolupracoval s fašismem, a u Finka je třeba napsáno, že v roce 1940 až 1945 působil ve wehrmachtu. Ne že by tam uvedli, co napsal nebo o čem to je, ale jsou tam takovéhle poznámky. Třeba v tom, jak se jmenuje, ten *Brockhaus*. A ještě nějaké jiné jsem tam procházel, tak to je jenom tak pro zajímavost.

Hejdánek: Opuštěte, že do toho skáču, ale jestliže někdo po dobu války působil, univerzitní profesor působil ve wehrmachtu, tak to znamená, že byl špatně zapsán. Poněvadž normálně, když byl dobře zapsán, tak samozřejmě ho pardonovali a měl povoleno vyučovat dál, poněvadž během války se vyučovalo. Takže to bylo za trest, že byl v té armádě.

Jiný hlas: On tam snad dělal nějakého pucfleka, co jsem se dozvěděl.

Hejdánek: No to ještě k tomu, tím spíš!

Jiný hlas: Dneska bych chtěl předvést, jak Fink chápe svět. Budu vycházet hlavně z této knihy *Sein, Wahrheit und Welt*, ale taktéž z jeho přednášek, které byly vydány pod názvem *Einführung in die Philosophie* (Úvod do filosofie) z roku 1985 a potom ještě z té knihy *Spiel als Weltsymbol*.

Takže já bych začal tématem soucna. Spousta filosofů si klade otázku po bytí soucna. Stejně tak tuhle otázku si taktéž klade Fink. Protože bytí je vždy spojeno se soucnem a podle Finka tedy soucno je nám dáno nebo máme k němu vztah, je nám zprostředkováno vždy v jevení. Tak Fink dochází od té otázky po bytí soucna k otázce po jevení soucna. On si tu otázku klade až tak vyhraněně, že se ptá, když se nám soucno jeví, tak jeví se nám taktéž nějakým způsobem bytí toho soucna?

To jsou v podstatě výchozí otázky, které si klade.

Hejdánek: Rozlišuje mezi jevením a ukazováním?

Jiný hlas: K jevení k tomu dojdeme, jistý rozdíl tam je, k tomu se dostaneme. Ale tohle je výchozí bod, kdy tedy ještě jednou máme soucno, je bytí soucna a protože soucno je nám zprostředkováno vždy v jevení, tak si klade otázku, jestli se nám taktéž nějakým způsobem nejeví toto bytí soucna, když se nám jeví to soucno.

To je ten odrazový můstek a teď se dostáváme tedy k tomu jevení soucna, protože on říká, že nejdříve musíme probrat tuhle otázku jevení soucna. A tady vzniká hned otázka u toho jevení soucna, zda to jevení taktéž nějakým způsobem je. Zda se to jevení nějakým způsobem taky pohybuje nebo jestli má nějaký pohyb.

Říkám to zatím jenom v krátkosti, dostaneme se k tomu podrobněji. On na to řekne, že to jevení má nějaký pohyb, i když v uvozovkách, a tento pohyb nazve jako událost, *Vorgang*, nebo proces. Na

některém místě hovoří o procesu, že to jevení je procesem, i když tady používá slovo *Vorgang*. Hejdánek: To je jako *Gegenstand* a *Objekt*. Může tomu dát různý ten, ale v podstatě to znamená, slovníkově to znamená totéž.

Jiný hlas: Takže on potom o tom jevení hovoří jako o jistém *Vorgangu*, tedy o nějakém procesu. A pak vyvstává ta otázka, o které se budeme točit, to je ta otázka toho, co je to za proces, toto jevení, jestli se nějakým způsobem pohybuje a jaký je to pohyb.

Takže jsme u toho jevení, které je pojato jako proces, a teď se ptáme po tom, jaký je to proces. Než Fink jde dál a než začne vysvětlovat, o jaký pohyb se jedná u jevení, tak se u jevení zastaví a chce poukázat na dvojí význam v pojmu jevení. Ty dva významy on označuje jako *Vorschein* a *Anschein*, což budu dál překládat jako vyjevování a zjevování. Vyjevování je *Vorschein* a zjevování je *Anschein*.

Něco podobného kdysi tady bylo zavedeno, když se hovořilo o ukazování a jevení, kdy to ukazování bylo něco, co nebylo závislé na někom, komu by se to ukazovalo, kdežto jevení bylo vždy jevení někomu. Podobným způsobem tady bude zavedeno to vyjevování a zjevování. Našel jsem pouze jediný článek o Finkovi ve filosofickém časopise od Jiřího Černého, kde se pokouší poukázat na rozdíl mezi Finkem a Heideggerem.

Hejdánek: Šedesát devět?

Jiný hlas: Mám dojem, že šedesát devět, já to tady teď mám jenom udělané, abych nenosil celou svázanou knihu.

Jiný hlas: On *Vorschein* překládá jako vyjevování a *Anschein* jako vzhled nebo zjevování, vzhled nebo zjevování. Nejdříve se zastavíme u ujevení chápaného jako *Anschein*, tedy jako vzhled nebo zjevování, a pak u toho *Vorscheinu*, tedy jako vyjevování.

Pro něj tyto dva významy v podstatě reprezentují řeckou filosofii a pak moderní metafyziku, kdy moderní filosofie to jevení kladla do věcí, že ty věci byly tím, odkud se to jevení bere, kdežto podle něj moderní metafyzika to jevení nalézá u člověka, protože ten je ten, komu se ty věci vždycky jeví.

Nejdříve u toho zjevování. Jemu jde v podstatě o to ukázat na jistou nedostatečnost v pojetí jevení, které se chápe jako zjevování, to jest jako jevení se někomu, a chce ukázat na své pojetí jevení, které se právě ukáže na základě kritiky klasického pojetí jevení jako *Anscheinu*, to znamená jevení pro někoho.

Tady je důležité si uvědomit u zjevování nebo u vzhledu nebo u jevení se jsoucna někomu, že jednak je zde jsoucno a jednak je zde někdo, komu se to jsoucno jeví, kterému se potom tato jsoucna stávají předměty jistých představ. To znamená, že člověk musí mít nějakou schopnost si věci představovat.

Fink právě poukazuje na to, že dost často se jevení takto chápané vidělo tak, jako by věci vcházely do světla rozumu; hovoří tam dost často o světle rozumu. Tak jako když slunce něco osvítlí, světlo umožňuje to, že jsou věci vidět, tak on říká v jisté analogii, že aby se jsoucna mohla někomu jevit, musí být nějakým způsobem osvětlena světlem rozumu.

Vedle toho je důležité to, že taktéž jsoucno, které je osvětleno světlem rozumu, musí být samo poznatelné. To znamená, musí mít v sobě ten rys, že když bude osvětleno tímto světlem rozumu, tak bude na druhé straně viděno, to znamená, že si je pak ten dotýčný může představit. Protože pokud by věci tuto poznatelnost neměly... On za chvíli říká, že tato poznatelnost tvoří základní rys bytí věcí, jinak by tyto věci nemohly být poznatelné. Musí být poznatelné tak, že když na ně dopadne (zase v uvozovkách) světlo rozumu, tak na druhé straně u toho, kdo je poznává, musí být poznatelné.

Dále tu vzniká problém, zda věci, když se takto ukazují, zda se ukazují celé, nebo ukazují jenom nějaký povrch nebo část sebe. Zda se teda ukazují v nějaké plnosti své bytnosti, nebo jestli tato bytnost věcí zůstává skrytá. U toho ukazování to není vyřešeno. Vzniká otázka, jestli tedy za tím, co je člověkem poznatelné, není ještě nějaká zóna, která poznatelná není, která není ani přístupná člověku.

Další problém, který s tímto pojetím jevení vzniká, je ten, že člověk tady není existence nutná. To znamená, že ani poznání není něco nutného, vědění ve spojitosti s bytím nemá žádný nutný vztah.

Spojení mezi bytím a poznáním nebo věděním je zde jen na základě toho, když je tu člověk. Pokud člověk tady není, jsoucna nikdo nepoznává a jejich rys poznatelnosti je v podstatě nevyužit. Takže to znamená,

že když se mluví o světle rozumu...

Hejdánek: ...tak je to ve světle rozumu toho kterého člověka.

Jiný hlas: Člověka, ano.

Hejdánek: A když ten člověk tady není?

Jiný hlas: Tak ten rozum bez člověka ne...

Hejdánek: Ne, tady se míní rozum člověka.

Jiný hlas: To znamená, že ani jsoucno tady tím pádem bez člověka není. Tady je pro mě zářející věc, že Fink na tuto námitku hned říká: „Ale vždyť přece jsoucno tu je nezávisle na tom, jestli se někomu jeví nebo ne.“ Ale z analýzy, kterou on provádí a kterou chce kritizovat, založené na tom, že se jevení vždycky jeví někomu, že to je ten *Anschein*, z toho nevyplývá, že by jsoucna tu musela být. To je taky důvod, proč kritizuje Heideggera, protože pro Heideggera v raném období svět neexistoval bez člověka. Svět u Heideggera je jistým existenciálem pobytu, a když pobyt není, není ani svět. Fink naopak chce ukázat, že i bez člověka tu svět je a že tu i bez člověka svět byl. V prvohorách nebo druhohorách tady svět byl.

Hejdánek: Jsoucno, ale ne...

Jiný hlas: Jsoucna tady byla.

Hejdánek: Svět ale ne?

Jiný hlas: Ne, tohleto je to, co on kritizuje, protože on se neustále k tomu vymezuje a poukazuje, že když se to vezme tak, že to je jenom jevení někomu, k čemu to vede. Jevení v podstatě nenáleží k bytí věcí samotných. Jevení je vždycky něco vnějšího, co k věcem přistupuje, ale s věcmi nic nedělá. To je ten *Anschein*.

Hejdánek: Ano, to je stále ten *Anschein*.

Takže ještě jednou, to jevení je vždycky něco vnějšího k těm věcem, které se jeví. A to znamená, že to spojení toho bytí a vědění je pouze v tom poznávacím aktu. Není zde žádný nutný vztah mezi bytím a věděním nebo poznáním; mezi bytím a poznáním zde není žádný nutný vztah, tento vztah je pouze jenom v tom poznávacím aktu. To znamená, když tomu člověku se něco ukazuje, tak jedině v tomto aktu dochází ke spojení bytí té věci, která se jeví, a toho poznání toho člověka nebo toho vědění.

A to je to, s čím Fink nesouhlasí, protože jeho celé pojetí ústí k tomu, že chce ukázat, že všechny tyto tři pojmy, to znamená bytí, pravda a svět, jsou v nějakém nutném spojení. Proto ten název té knihy, tedy *Bytí, pravda a svět*, a to jsou ty pojmy, které pro něj jsou v nutném spojení. To znamená, že to nemůže být tak, jak k tomu došlo teď, že by to bytí a to vědění bylo spolu spjata jenom v tom poznávacím aktu.

Jiný hlas: To znamená, že pravda je spjata se světem mimo poznávací akt.

Hejdánek: Ano.

Tady z toho pojetí, které jsem tak načrtl, vysvítá, že vědění nemůže být bez bytí, protože to vědění je vždycky vtaženo k bytí, ale neplatí to naopak, že bytí náleží vždy vědění.

Ještě jednou, já jsem ukázal, že to spojení bytí a vědění je pouze v tom poznávacím aktu, a z toho plyne, že to vědění je vždy spjata s bytím, ale není to tak, že by to bytí vždy bylo spjata s věděním. To je to, co chce v podstatě kritizovat, protože on drží tu pozici, že věci zde byly i předtím, než tady byl člověk nebo než vůbec poznalo.

Dost často taky uvádí příklad vzdálených hvězd, které nevidíme ani v obrovském dalekohledu, a ty věci tam jsou. Což já vím, že se okamžitě najdou z pozice Heideggera námitky, jak to teď můžu vůbec doložit, že ty věci tady jsou. Ale postupně na tom konci, až se k tomu dostaneme k tomu jeho pojetí světa, tak by to z toho mělo být vidět, proč on už na začátku si dovolil něco takového tvrdit.

On tedy sám si taky klade tu otázku, odkud my vůbec víme, že někde vůbec a někdy něco je a odkud víme o tom bytí věcí, které je v tomto pojetí zatím vnější tomu poznání. Takže on tady dává takovou odpověď, že to celé víme vůbec z té situace poznání, kdy pro nás existuje rozdíl mezi tím jsoucnem o sobě a jsoucnem pro nás. Ale o tom jsoucnu o sobě my nevíme z toho jevení, ale až na základě vědění, protože v tom jevení se nám neukazuje, nebo v tom jevení se nám vůbec nic neříká o nějaké věci nezávislé na tom jevení, ale to celé, on říká, víme až na základě vědění.

Tady tedy dochází k obratu ve vztahu vědění k bytí jsoucna. Tady je takový zajímavý moment, protože teď vznikne ta otázka, jak vůbec my víme o těch věcech, a on říká, že to víme právě na základě jistého apriorního vědění, což je vědění, které máme před každou zkušeností.

A co to teď pro něj to apriorní vědění znamená? On říká, že to je taková všeobecná znalost druhů věcí nebo způsobů věcí. Je to znalost jistého stylu věcí. A nejenom to, on říká, že to není jenom znalost věcí, které existují v přírodě, ta apriorní znalost, ale že to je i apriorní znalost stylu věcí, které vycházejí z lidské svobody.

On říká, že to není žádný poznatek, ale je to jistá znalost, kterou máme. Je to znalost taktéž kategoriálních struktur věcí, vůbec toho, co dělá věc věcí, věcí takových, jaké jsou nezávisle na našem zakoušení. Takže on to shrnuje tím, že víme *a priori* o bytí o sobě, a tím se potom rozšiřuje celý ten prostor, protože ten člověk se vždycky pohybuje jenom v nějakém osvětlení, v tom osvojeném světě, a jak by mohl vědět o těch ostatních jsoucnech?

On právě říká, že to je na základě téhle apriorní znalosti, že víme o naší omezenosti lidské, a to nás odděluje od zvířat, že člověk je schopen si uvědomit svou omezenost a na základě této omezenosti taktéž ví o věcech, které jsou mimo toto osvětlení. Je to místo taky dost temné, já jsem ho moc nepochopil, proč to takovýmto způsobem dělá.

Ale tohle *a priori*, které on tam potom zavede, tak pro něj znamená to, že tady právě takovýmto způsobem potom je každé to jsoucno, které je, spojeno s věděním, s tímhle apriorním. Pokud on tam to *a priori* nedá, tak to spojení vědění a bytí je pouze jenom v tom poznávacím aktu, to znamená v tom jevení se. On tam musí zavést to *a priori*, aby mohl ukázat, že to bytí a vědění je v nějakém trvalém svazku. A to je ta apriorní znalost toho stylu těch věcí a vůbec těch kategoriálních struktur a tak dále.

Jiný hlas: Kdyby nebylo *a priori*, tak by zůstalo u toho jevení a nestalo by se z toho nikdy vědění. Je to tak?

Hejdánek: Ano. A tomu taky umožňuje říct to, že potom ta věc, *ens*, jako věc, je něco pravého, *verum*. On tam má, že to může být pravé nebo skutečné, ale asi pravé, protože pak později hovoří v této souvislosti o pravdě. Jo?

Jiný hlas: Jo, tak na téhle rovině najednou se mu tady objevuje to pravé jsoucno.

Závěr z toho je ten, že on nakonec tvrdí, že my žijeme v jistém předporozumění té souvislosti pojmů bytí, svět a pravda. Ale tohle on může tvrdit až na základě zavedení toho *a priori*.

To by bylo ve zkratce o tom jevení se někomu neboli o tom zjevování. Teď vyjevování. U toho vyjevování se opět ptá po vztahu bytí a vědění. Nejdříve zase provede kritiku. V tomto případě ale jevení jsoucna neznámá nějaké osvětlení poznáním, ale je to záležitost bytí jsoucna. Říká, že se to chápalo jako jistý výkon jsoucna na něm samotném. To znamená, že jsoucno se jevilo, když se vyjevovalo. Tam je *zum Vorschein kommt, zum Vorschein kommen*, to je přicházelo k vyjevování.

Hejdánek: Vycházelo najevo.

Jiný hlas: Ano, vycházelo najevo, nebo taktéž říká, že jsoucno vystupuje samo ze sebe, odkrývá se. A co toto jevení znamená? Je to taktéž v tom, když jsoucno přichází, když se vyjevuje nebo když přichází najevo, tak se vyjevuje v nějakém světle. A teď se musíme dostat k tomu, v jakém světle a tak dále.

Tohleto jevení je v podstatě otázka bytí jsoucna, kdy jsoucno samo ze sebe se nějakým způsobem odkrývá a vchází do nějakého světla. On taktéž říká, že v tom vyjevování dochází k tomu, že bytí jsoucna se, tam je *ereignet*, u Heideggera to překládají jako uvlastňuje, ale tady bych mohl říct normálně děje. Takže když se jsoucno vyjevuje, znamená to, že se bytí nějakým způsobem děje.

Vystoupení věci je v podstatě vystoupení ze skrytosti a je to vstoupení do odkrytosti. Ten model je jasný, jakože by jsoucno prostě vystoupilo ze skrytosti, kde světlo není, a vystoupilo do odkrytosti, kde světlo je. Nebo ještě jinak říká, že věci jsou ponořeny do tmy a vcházejí do jasu. Ale právě na to se potom zaměří jeho kritika, protože tohle by sugerovalo, že by tady byly nějaké věci, které byly ve tmě a teprve tím, jak vyjdou na světlo, by se jevily.

Hejdánek: Totiž že původní stav věcí je skrytost.

Jiný hlas: Ano. Ale že už v té skrytosti by byla nějaká jsoucna. Že jsoucna by se pouze vyjevila tím, že by vyšla do světla, ale byla by to jsoucna. To on chce ukázat, že tomu tak není.

Klade si otázku po tom, co se míní jevením jako bytím. Co je to jevení jsoucna, které se chápe jako jisté bytí? Tady přichází jeho pohled, že není to tak, že by nejdříve věci byly a pak někam vešly, ale podle něj jsou věci pouze tím, že vcházejí. Není to tak, že by věci tady byly a pak vešly, ale pro něj věci jsou jenom takovým způsobem, že vcházejí. Pokud věci nebudou vcházet, tak tady nejsou. A v podstatě to vejít...

Hejdánek: To by znamenalo ovšem, že pokud jsou, tak jsou odkryté.

Jiný hlas: Ano.

Hejdánek: Takže to vcházení je zároveň jevení.

Jiný hlas: Ano, ale to je u Finka, tam je *Vorschein*, *Vorschein*.

A on říká, že takovéto jevení je vejít do, zase tam je *Lichtung*, překládají jako světlinu.

Hejdánek: Jo, to je heideggerovský termín.

Jiný hlas: Právě tady dochází k tomu, že jevení jsoucna je jeho odkrývání, jeho odhalování, a to on nazývá právě pravým bytím, hovoří o *Wahrsein*. Vzhledem k tomu, že jsem se nikde nesetkal s nějakým překladem Finkovým, tak ty termíny dost často přebírám z Heideggera, nebo jak mě to napadlo v kontextech, ve kterých se nachází.

To znamená další věc, že pro něj je každé jsoucno něco pravého, protože to náleží k bytnosti všech jsoucnů vůbec, že vcházejí do té světliny. To je bytností každého jsoucna, že vchází do té světliny, protože pak nelze hovořit vůbec o jsoucnu. Tady se zase nachází v trochu jiném významu spojení pojmů *Sein*, *Wahrheit* a *Welt*. On se na začátku, než se zabývá tím *Vorscheinem* a *Anscheinem*, klade otázku, jestli tam nějaké takové nutné spojení těchto tří pojmů je.

Jiný hlas: Že v těch klasických pojetích, když chápe to jevení jako nějakou vlastnost jsoucna nebo zase jako nějaký bytostný rys člověka, tak tam toto nutné spojení nevidí. Proto on u toho prvního musí zavést to *a priori* a tady poukáže na to, že to jevení neboli to vcházení toho jsoucna je odehráváním se toho bytí jsoucna. Na základě toho pak on tam vidí spojení těchto tří pojmů.

Jak už jsem říkal, tak to jedno pojetí prezentuje to antické pojetí, to znamená ten *Vorschein*, tedy zjevování se toho jsoucna, kdežto to druhé novodobou metafysiku, to znamená zjevování se někomu.

Jinak ještě jsem chtěl říct, že tyto pojmy [nesrozumitelné]. Jestli vám je něco nejasného, tak se mě hned ptejte, i když to nejdůležitější teprve přijde, toto je jenom takový úvod.

Jiný hlas: Právě jsoucno jako?

Hejdánek: Právě bytí, ano.

Jiný hlas: No tak to právě bytí, on říká, že každé jsoucno je právě a právě je právě v tom, protože jsoucno je vždy takové, které vchází do té světliny.

Jiný hlas: Do té světliny vchází stejně tak skála, šutr, poušť, stůl, stejně jako kočka, pes.

Jiný hlas: Takže když je každé jsoucno pravé, tak je to pravda stejnoskutečná...

Jiný hlas: Ne, to právě musíš chápat v tom smyslu, jak on to řekl, ne to, co do toho strkáme my, jak to známe.

Jiný hlas: Kdyby bylo každé jsoucno pravé, tak to pravé je zbytečné, poněvadž jsou taky zdánlivá jsoucna, která vlastně nejsou.

Jiný hlas: Právě je v tom smyslu, že je.

Jiný hlas: Každé skutečné...

Jiný hlas: No tak pokud je to jsoucno, tak je, v tom smyslu je pravé. Pokud by bylo nepravé, tak by to bylo jsoucno, které není, jenom se nám zdá, že je.

Jinak jsem chtěl ještě říct tu věc, že tyto pojmy *Anschein* a *Vorschein* nejsou úplně jeho, nacházejí se u Heideggera v jeho *Einführung in die Metaphysik*, v kapitole *Sein und Schein*.

Hejdánek: Tyto termíny ano, ale ten pojem, to bychom museli vyzkoumat.

Jiný hlas: Dokonce i v *Vom Wesen der Wahrheit* jsem našel asi na desáté stránce, že se hovoří o *Vorscheinu*, i když je to tam úplně jinak přeložené, neklade se na to důraz a nemá to tam ani nějaký větší

význam. Takže on přebírá spoustu Heideggerových termínů a nakonec i tyto dva termíny, *Vorschein* a *Anschein*.

Hejdánek: To jsou starší termíny, on jenom přebírá ty významy těch termínů.

Jiný hlas: Jeho srovnání s Heideggerem je úplně o něčem jiném než jinde. To bylo jenom tak ve zkratce o tom jevení a že je lze chápat dvojím smyslem. Budeme pokračovat v tom, že se ptáme stále po pohybu toho jevení. To znamená, jestli se to jevení nějakým způsobem pohybuje. V uvozovkách to budu moci říct až tehdy, až vymezím klasický pohyb a předvedu, že pohyb toho jevení je něco jiného, pak ten pohyb dám do uvozovek. Teď můžu hovořit o pohybu, protože to je stále otázka.

Jsoucno je člověku prostředkováno vždy skrze jevení. Pro Finka je to jevení jistým médiem, médiem, ve kterém se vůbec odehrávají všechny vztahy mezi jsoucnými. Nebo také říká, že to je *Spielraum* všech vztahů vůbec nebo odehrávaný prostor. Nevím, jak na tomto místě *Spielraum* přeložit.

Hejdánek: *Spielraum* je hřiště.

Jiný hlas: On to tam má jako *Spielraum* a pak má také *Spielzeit*. Není to úplně hřiště, je to prostor a doba hry. Když tedy pro něj to jevení je jistým médiem, které prostředkuje člověku jsoucno, tak je otázka, jaké je to médium. On tvrdí, že to není ontické médium, ale je to absolutní médium. Co je to ontické médium? Ontická média mají tu vlastnost, že to jsou vždy nějaká jsoucna. Asi takto: ryby, když se pohybují ve vodě, tak médiem je voda. Ta voda je stále zase nějaké jsoucno. Médium prostředkuje pouze nějaké vztahy mezi věcmi.

To on říká, že takovým médiem to jevení není. Jevení neprostedkuje vztahy, ale podle něho je jevení médiem absolutním a to prostředkuje jsoucna. To je velice důležitý krok. Ontické médium je jsoucno, které vždy zase může být v jiném jsoucnu a samo má jiná jsoucna v sobě. To pro něj jevení není. Pro něj je jevení absolutním médiem a to je médiem, které prostředkuje jsoucna. Ne vztahy jsoucnen, ale jsoucna samotná. A to médium není hlavně žádným jsoucnem.

Jak už jsem říkal, neprostedkuje vztahy jsoucnen, ale jsoucna samotná. To je, pokud jde o to médium. Máme tady to jevení, které je pro něj nějakým absolutním médiem, které prostředkuje jsoucna. Teď postoupíme v otázce toho pohybu dál. Když budeme jevení chápat jako pohyb, tak teď předvede, když jevení budeme chápat v tom smyslu *Vorschein* nebo *Anschein*, o jaký pohyb by se asi jednalo. Když si vezmeme ten *Anschein*, to znamená to, jak se to někomu jeví, tak se to jevení chápalo prostě jako nějaký pohyb, který vychází od člověka, směřuje k těm věcem, nechává je a nic s těmi věcmi nedělá, nemanipuluje s nimi.

Jiný hlas: nějak, to světlo toho rozumu.

Jiný hlas: No, ale... já tomu nerozumím. Ty necháváš věci být, a přitom necháváš světlo rozumu, to jsou dvě věci snad ne?

Jiný hlas: Jak nechává světlo rozumu?

Jiný hlas: No, ty jsi říkal: nechává věci být – teda nepoužil jsi to „být“ – ale mluvíš o věcech a potom o světle rozumu, to je něco jiného. Chápu, že ta věc, to je...

Jiný hlas: To, co ten člověk poznává.

Jiný hlas: A to světlo rozumu je to, jak se to...

Jiný hlas: To je to, jak jsem říkal na začátku, že když se to jevení chápe v tom smyslu *Anschein*, to znamená toho zjevování někomu, když se hovoří o vzhledu, tak je to, jako by bylo to jsoucno osvětleno tím světlem rozumu. Jinak by nebylo vůbec poznatelné. To jsoucno by bylo poznatelné pouze tím, že by bylo osvětleno tím světlem rozumu.

Ten pohyb toho jevení jde od člověka. Ten pohyb toho jevení v takovémto smyslu nejde vůbec od těch věcí, ale jde od člověka.

No, ale my máme ty věci pouze v jevení a tady je otázka, jestli my vůbec můžeme z toho jevení vyjít a podívat se na to jevení jako na nějaký pohyb. Protože proč on to předvádí na tom *Anschein*? Protože se ptá na to jevení, jaké to jevení je pohyb.

--- (Kaz b_cleaned.flac) ---

Jiný hlas: ...k tomu jevení stáhnout. Může se to jevení nám někdy nějakým způsobem jevit? No, když to jevení není soucnem, tak nemůžeme. To jevení se nám nikdy nemůže jevit, pokud není soucnem. Pokud by to jevení bylo soucnem, tak by se nám mohlo jevit. A tady by vznikl v podstatě ten, jak je v Platonově dialogu *Parmenidés* ten zákon toho třetího muže, kdy se srovnává, že věci jsou dlouhé, a když jsou dlouhé, tak musí participovat na nějaké délce. A pak se srovnává ta délka, ta idea, zase s dlouhou věcí. Tohle by bylo něco podobného. Když je tady to jevení, v tom jevení se nám jeví vždycky jenom nějaké jsoucno. A teď se ptáme, jestli se nám to jevení může jevit. To jevení by se nám mohlo jevit jedině tehdy, kdyby to jevení bylo soucnem.

Hejdánek: Jakej smysl má mluvit o pravém soucnu, když nepravé jsoucno by se nám muselo přece jevit taky, jenomže nepravě. To jest, že by žádné jsoucno za tím nebylo. Což je ovšem pak doklad toho, že se nám jevit může i něco, co není.

No, v tomhle jsou nejasnosti. Jestliže tam rozlišuje a říká, že každé jsoucno, pokud jest, je pravé, tak z toho nemůže vyplývat nic leč, že když se nám něco jeví, tak to buď může být pravé jsoucno, a nebo to může být nejsoucno.

Jiný hlas: Ne, plete se nám to mírně. Tam jsme ale hovořili o *Vorscheinu* a tady o *Anscheinu*. O *Anscheinu* jistě, o *Vorscheinu* nemluvíme. Mluvíme o *Anscheinu*. No ale když se nám něco jeví, tak to může být omyl. Ano, může to být omyl. A pak tam žádné jsoucno za tím není.

Hejdánek: No ale když se nám něco jeví, tak to může být omyl. Ano, může to být omyl. A pak tam žádné jsoucno za tím není.

Jiný hlas: Ale ne, proč by tam... když se mně něco jeví, tak *ergo* je za tím... tady je právě ten problém, odkud se bere to jevení? Vy to kladete do toho subjektu, že my máme jenom nějakou fantazii. Pokud to takto chápu. Protože když řeknete, že když se nám něco jeví, tak že to může být omyl, tak je to subjektivita všeobecná. On ji popírá. On nepopírá, že by se nám věci jevily jako neskutečné, jako že se nám jeví jako zdánlivé. Ale tento moment toho, že se nám jeví jako zdánlivé, on neklade do toho člověka, kterému se to jeví. Pro něj je to úplně na začátku, to je ve světě.

Hejdánek: Ale to je snad jedno. To znamená, že se mi jeví omyl? Omyl je přede mnou, než vůbec já něco poznám. To znamená, že ty věci se samy o sobě pletou, se jeví jako omyl? Co je ten omyl, který je mimo mé poznání, mimo mou subjektivitu? Co to je? To je jsoucno nebo nejsoucno? To musí být jsoucno.

Jiný hlas: No, to je jsoucí. V tom případě to, co se mně jeví, tak je něco. Ale vy chcete vědět to, co se v tom omylu jeví. To, co se mně jeví, to znamená ten jev sám, ten něco je. Ale na to se přece neptáme. Ten je.

Hejdánek: Ale my se ptáme, zdali to jevení není, že to žádné jsoucno není. Jevení není jsoucno, samozřejmě. Když se mi to jeví, tak to ještě jsoucno není, čili musí se mi jevit něco a to něco buď je nebo není.

Jiný hlas: Ne, jestli to něco... Tady je otázka toho, zda to, co se mi o tom, co se mi jeví, jeví, tak zdali to, co se mi o tom jsoucnu jeví, zda je to skutečné nebo neskutečné, zda je to zdání jenom a nebo jestli je to skutečné. Ale nezpochybňuje se tady skutečnost toho, co se v tom jeví. To znamená, dejme tomu... já vím, ano, ale mně se může jevit, já nevím... k tomu se dostaneme potom ke konci, tak se k tomu můžeme vrátit.

Ne, máme skoro vyčerpáno, ještě dost, máme toho zase hodně. Nezapomínejte, že on tady rozlišuje ten vztah k tomu jevení jako takovému a k tomu obsahu toho jevení, k té *Anschein*. Jevení je vždycky jevením něčeho. A to, co se ti v tom jevení jeví, není jevení. To je hrozně důležité si uvědomit, že to jevení je vždycky jevením něčeho, že má vždycky nějaký obsah nebo k něčemu intenduje. Jak vůbec můžeme mluvit o jevení, když se nám to nejeví? On u toho *Anscheinu* říká, že ten pohyb toho jevení nesmíme brát onticky, to znamená zase na té rovině jakože to je nějaký pohyb něčeho, nějakého jsoucna nebo něčeho takového. Když hovoří o tom *Vorscheinu*, tak tam říká totéž, že zase to jevení, jakoby to vyjevování toho jsoucna, se nesmí brát jako ontický pohyb, to znamená zase, že to je pohyb od něčeho nebo pohyb něčeho.

Tady ale právě nastupuje ta věc, že když si uvědomíme, že bez jevení nám nejsou zprostředkována jsoucna a že je to tedy to médium toho jevení, které nám zprostředkovává ta jsoucna, a právě v tom jevení se nám taktéž ta jsoucna pohybují. Ta jsoucna v tom jevení jsou v nějakém prostoru a v nějakém čase. A v tom se nějakým způsobem pohybují, ať už tedy ony samy nebo na nich samotných se něco pohybuje, proměňuje. Ale to je vše, co v tom jevení je přítomno. Ale tady vystupuje druhý moment a to je ten, že ta jsoucna taktéž nějakým způsobem stárnou. Že je zde ještě jiná časová rovina, která přímo v tom jevení toho jsoucna není. A to je právě stárnutí toho, co se jeví. A právě tohleto stárnutí vede k tomu, že on může říct, že to jevení se nějakým způsobem odehrává. Já zatím budu říkat odehrává, on pak tvrdí, že je tam *Zuspiel*, do češtiny to překládám odehrávání. To je ten krok, který on dělá k tomu, že to jevení se nějakým způsobem odehrává. Pro něj to jevení nemá ten pohyb jako je ten ontický pohyb, to znamená, že je vždycky nějaký nositel toho pohybu. V podstatě pro něj ten ontický pohyb je takový pohyb, že je vždy něco, co se mění, ale přitom něco zůstává trvalého. Je tam vždycky nějaký ten nositel, který buď se pohybuje a nebo na němž se něco pohybuje. A to jevení tedy pro něj není pohyb, který by se děl na něčem, že by měl nějakého nositele. To znamená není to pohyb na jsoucnu. To znamená, že by to jsoucno samo bylo tady jsoucno, které má nějakou vlastnost a to jsoucno by se jevílo. To on popřel, to je to popření toho *Anscheinu*.

Jiný hlas: Stejně tak jako to není žádný pohyb toho člověka, který by vycházel z toho člověka. Takže to je jeho kritika jevení jako ontického pohybu. A on říká jako závěrem toho, že pro něj ten pohyb jevení je čistá událost. A právě teprve na základě této čisté události existují jevící se věci.

To znamená, že zde nemůže platit to, tak jak se to v tradici chápalo, že by bylo jsoucno něco původnějšího než jevení, že by v podstatě k bytí jsoucna náleželo jevení, že by to jevení bylo výsledkem nějakého jevícího se jsoucna, že by tedy pravda a svět vůbec závisely na nějakém vnitrosvětském jsoucnu. Tak takto jevení nelze chápat.

Ještě jednou si musíme uvědomit, že my máme vztah k tomu jsoucnu právě jediné skrze jevení. Ale to jevení není jevením jenom nějakého jednotlivého jsoucna. To jevení je vždy v tom, když se nám jeví jedno jsoucno, tak se nám jeví i jiné věci. Takže si musíme uvědomit, že to jevení není jenom nějaké izolované jevení. Není to tak, že by jenom jednotlivá věc sama se zjevovala. Je to vždy nějaké médium, jak on říká *absolutní médium*, to jevení, ve kterém se nám jeví jsoucna. To je také důležité si uvědomit, že když se nám něco jeví, tak je to celé pole toho, co se nám jeví, že to není nikdy jenom jedna věc, která by se nám jevíla.

A tady už jsem zmínil ten moment, který ho vede k tomu, že ten pohyb jevení chápe jako něco, co se odehrává, a to je právě to, že ty věci nějakým způsobem stárnou. A to, že ty věci stárnou, vede k tomu, že to jevení se musí nějakým způsobem odehrávat. A teď, jaký je to pohyb, to jevení? On říká, že to je, a to „je“ dává do uvozovek, nějaký soucí proces, tedy *Vorgang*.

Hejdánek: Soucí? Výslovně říká soucí?

Jiný hlas: Ano, v uvozovkách. On říká, že ten pohyb je, a to „je“ je v uvozovkách, že to je nějaký soucí proces.

Hejdánek: Právě. A to „je“ v uvozovkách, čili pak soucí bez uvozovek?

Jiný hlas: Ten proces jako soucí je, to znamená, že se ten proces děje.

Hejdánek: Ale to není jsoucno, ne?

Jiný hlas: To není jsoucno.

Hejdánek: Čili něco soucí, tak je jsoucno.

Jiný hlas: Jsoucno jsme si říkali, že je nám dáno jediné skrze jevení. Není tady nějaké jsoucno, které by...

Hejdánek: Tak nesmí říkat, že to je soucí proces.

Jiný hlas: Ta jsoucnost toho procesu je nám dáována jenom skrze jevení.

Hejdánek: Ale to jevení se nejeví.

Jiný hlas: To ano. A navíc o tom pohybu nebo o tom jevení říká, že se odehrává. Protože když tedy to jevení je jakoby nějakým pohybem, tak tento pohyb se musí taktéž někde odehrávat. Musí se odehrávat v

nějakém poli. Toto pole on nazve krajinou. Je to terminologická záležitost a musí vyjasnit, co to pro něj znamená, ta krajina, *Gegend*, *die Gegend*.

On chce poukázat na ten rozdíl, že to jevení není žádný ontický pohyb. Je to úplně jiný pohyb, protože na základě tohoto jevení teprve můžeme o nějakém ontickém pohybu hovořit. Protože právě skrze jevení jsou nám prostředkována jsoucna. A ta jsoucna jsou právě v nějakém prostoru a čase a tam teprve dochází k tomu ontickému pohybu. Ve zkratce to řeknu ještě jednou. Jsoucna se nám nějakým způsobem jeví, to znamená, jsou nám prostředkována vždy skrze jevení. Ale ta jsoucna také nějakým způsobem stárnou. Z toho on usuzuje, že i to jevení, které nám právě prostředkuje tato jsoucna, se musí nějakým způsobem odehrávat. Ale jak říká, je to úplně jiné odehrávání než to, které se děje právě v tom jevení. V tom jevení totiž je potom nějaký pohyb, a to je pohyb těch jsoucen. Ale to samo jevení má úplně jiný pohyb, tedy pohyb v uvozovkách.

A o tom pohybu on hovoří jako o něčem, co se odehrává. Toto odehrávání pro něj sugeruje myšlenku, že se musí odehrávat v něčem. Ale zase si musíme uvědomit, že to není to něco, v čem se odehrává nějaký prostor tak, jako je to u těch jsoucen. On to, v čem se to jevení odehrává, nazývá krajinou.

Hejdánek: No a potom to jevení není jsoucno.

Jiný hlas: Ano, není jsoucno.

Hejdánek: Ta krajina není žádný prostor.

Jiný hlas: Ano, ani tedy tím pádem žádné jsoucno. Jak on říká, ta krajina není tvořena žádnými jednotlivými věcmi, ale říká: „Ta krajina rozptýlené sjednocuje a sjednocené rozptyluje.“ Tady se dostává ke konci všech svých knížek do takového dost často poetického vyjadřování, kde pak hovoří o vládě dne a noci, což je potom i u Patočky. Právě se chci někdy podívat na *Kacířské eseje*, nakolik je to ovlivněno Finkem. Což by měl vědět Petr, když se Finkem zabýval, ale já jsem z něj nic nedostal.

Ta krajina ještě, pokud se ty věci jeví, tak říká, že ty věci jsou v krajině rozptýleny, ale i sjednoceny. O co v podstatě jde? Ta jednota a to rozptýlení, to sjednotlivění, to je to, když se to jevení nějakým způsobem odehrává, a to odehrávání se děje v nějaké krajině. A zase si to nepředstavovat jako nějaký prostor. Ale co ta krajina v podstatě dělá? Ta krajina je to, kde se odehrává to jevení. A když se to jevení odehrává, tak se v něm vyjevují věci. A právě to vyjevování těch věcí je na jednu stranu sjednotlivování, to znamená, že tam se to všechno vytříbí.

Jiný hlas: . Jo, vytříbí.

A odehrává se tam jevení ve smyslu *Anschein* nebo *Vorschein*?

Jiný hlas: Ne, jevení.

Jiný hlas: *Erscheinen*?

Jiný hlas: Ano, jevení. No a *Vorschein* a *Anschein* ve vztahu k *Erscheinen*?

Jiný hlas: *Erscheinung* jako jevu?

Jiný hlas: Jevení, tak to je *Erscheinen*.

Jiný hlas: No moment... Ano, tam se odehrává jevení vůbec. Když jsme mluvili předtím, proč jsme mluvili... ne, to byly... ne, to *Vorschein* a *Anschein*, o tom jsme hovořili z toho důvodu, že on chtěl ukázat, jakým způsobem se to jevení chápalo, že se tam daly jako na tom jevení nalézt dva dvojí možný výklad nebo dvojí možné chápání toho jevení.

Jiný hlas: Prosím? On to tak nechápe? To se chápalo?

Jiný hlas: No a takto: a to *Vorschein* a *Anschein* se chápalo jako v podstatě pokaždé něco odděleného. Jednou to bylo zasazeno v těch jsoucnech, která se vyjevovala, a podruhé v tom člověku nebo v tom pobytu, kterému se něco vyjevovalo. A on to spojil a jsou to pouze jenom dva významy jevení, a to jevení je jedno. To nejsou dvě různá jevení pro něho.

Jiný hlas: A on to z toho neřekl, že on to *Vorschein* a *Anschein* vlastně opouští.

Jiný hlas: No, on to... opouští je v tom klasickém pojetí, ale on na tom jevení nachází tyhle dva výklady, významy. On to jevení může chápat ve dvojím smyslu, ale ve dvojím smyslu v tom, jak jsem říkal, že on tam potřeboval vždycky dát ať už to *a priori*, aby tam měl zajištěno to propojení těch tří pojmů, protože

pro něj potom ať už ten *Anschein* nebo *Vorschein* braný podle něho je v podstatě jedno jevení, protože ať už ten *Anschein*, tak ten *Vorschein* jsou založeny... nachází se v nich ta nutná souvislost těch tří pojmů: světa, pravdy a bytí.

Já vím, ale on drží jenom jedno jevení a na něm lze na ně nahlédnout dvojím způsobem. Ano, *Erscheinen*, ano, to je jevení. A to jevení se dá chápat dvojím způsobem jako *Vorschein* nebo *Anschein*, ale nesmí se to *Vorschein* a *Anschein* chápat klasicky. To znamená na jedné straně jakoby řecky a na druhé soudobou metafyzikou.

Jiný hlas: Čili je to tam oboje?

Jiný hlas: Nejsou to žádné prostě výkony ať už jsou, tak toho člověka, to jevení. To by byly v podstatě jako dvě oddělená jevení, ale on má jenom jedno jevení, které může chápat dvojím způsobem.

Jiný hlas: A buď a nebo nebo obojí?

Jiný hlas: No tak můžete tam to chápat... Jsou to dva aspekty.

Jiný hlas: Ano, dva aspekty, ale to je ten dvojí přístup k těmto.

Jiný hlas: No, když k tomu... dvojí přístup k těmto. Jsou to dva přístupy.

Jiný hlas: Jestli je to subjektivní záležitost, že tam nacházíme *Anschein* a *Vorschein* ve skutečnosti?

Jiný hlas: Ne, subjektivní záležitost to není. Je to otázka přístupu k tomu. Buď k tomu přistoupím jako k vlně nebo jako... Já mohu jevení vykládat jako *Vorschein* nebo jako *Anschein*.

Jiný hlas: A oboje je správně?

Jiný hlas: Oboje je správně, ale říkám, správně je to potud, pokud se tam drží všechny ty věci, který on tam potom doplnil nebo změnil oproti tomu klasickému pojetí *Anscheinu* a *Vorscheinu*.

No, takže v té krajině se odehrává jevení tedy jako. Tam se odehrává jak *Vorschein*, tak *Anschein*. Protože tam se odehrává to jevení.

Jiný hlas: Krajina není jsoucno.

Jiný hlas: Ano.

Jiný hlas: Jevení taky není jsoucno.

Jiný hlas: Ano.

Jiný hlas: Odehrávání je tedy nejsoucí.

Jiný hlas: Ano. Čili pro něj je tady celá oblast skutečnosti, které nejsou a jsou důležité. To je ta naše nepředmětná skutečnost.

Jiný hlas: Ano, ano, oblast. On říká, že ta krajina není žádnou velkou věcí, která by zahrnovala věci malé. A ještě jednou, věci pokud se jeví, tak jak už jsem říkal, jsou v té krajině rozptýleny, ale zároveň sjednoceny.

Jiný hlas: A kdo je sjednocuje?

Jiný hlas: No, to není, že by je někdo sjednocoval. Ty věci jsou sjednoceny tím, že mají tu vlastní integritu.

Jiný hlas: Kde ji berou?

Jiný hlas: No, to necháme zatím stranou, protože to už by bylo moc najednou tady chtít ještě takovéhle věci.

Jiný hlas: Ale on mluví o světě, tak to pomine.

Jiný hlas: Ano, a k tomu, jak on chápe svět, se teprve teď dostaneme... No, nebo to už v podstatě tam jsme.

Jiný hlas: Už je jednota, jak můžou být v krajině sjednoceny? To tam teda neřeší.

Jiný hlas: Ne, tu otázku toho rozptýlení a... Protože on neví vůbec, jak tu krajinu vymezit, tak používá takovýchto... takto se o tom vyjadřuje o té krajině. Ta krajina rozptýlené sjednocuje a sjednocené rozptýluje, takhle by to bylo asi přesnější. No, a tady je ještě důležitá věc u té krajiny ta, že ta krajina pro všechno, co v ní je, je předchůdná, tam je *vorgängig*. Není to tak, že by ty věci tady byly nějak před tou krajinou, ale ta krajina pro všechny věci, které v ní jsou, tak je nějak předchůdně.

Jiný hlas: Nejsou ty věci, že by tvořily tu krajinu? Nejsou.

Jiný hlas: Byla by *a priori*.

Jiný hlas: Ta krajina... Ta krajina je tady proto, protože se hovoří o odehrávání jevení. Aby se to... Jevení se

nějak mění, tak se musí měnit i ta krajina. No, ale říkám, je to jiné měnění, teď se k tomu dostaneme. Jako to odehrávání... Ještě o té krajině, když ji vymezuje, tak říká, že ta krajina *umgreift*, to znamená nějak obchvacuje... Jo, ale zase je to... to je zajímavé, že se to taky vyskytuje u něj a je to dost důležitý pojem tam. No, ale zase to není nějaké takové obchvacení, jako když velká věc zahrnuje do sebe věci malé. On říká, že ona, že ta krajina obchvacuje tak, že *einbegreift*. To zase nevím, jestli by se to mělo jako zahrnuje... ona to zahrnuje, ale nemůže to znamenat, jako že je to nějaké uchopování v jedno.

Jiný hlas: Jestli to souvisí s tím *Inbegriff*, že se myslí, že je to souhrnný pojem, takže to dává do souhrnu.

Jiný hlas: Zahrnuje, ten černý jsem to tam někde našel, protože on tam má dost dlouhý citace z toho a přeložený, tak on tam má třeba jako zahrnuje. Ale taky říká, že to je dimenze, že ta krajina, jako to, co obchvacuje, tak že je to dimenze možných *Vorscheinů* a *Anscheinů* věcí. Ta krajina není nic subjektivního ani objektivního, naopak z ní teprv se subjekt a objekt odděluje a navzájem se k sobě vztahuje.

Jiný hlas: . teprv až na základě té krajiny lze nebo na základě toho odehrávaného jevení lze potom vůbec hovořit o nějakém subjektu, objektu, o nějakém prostoru a čase. On tady říká, že s přesným vyjádřením nebo s přesným vymezením tohohle jsou dost velké problémy. Teď dělá ten krok, že od té krajiny přechází ke světu. Takže jsme tam měli jevení jako něco prostředujícího, jevení tedy to, co prostředkuje jsoucna, je to absolutní médium, které prostředkuje jsoucna a v tom absolutním médiu se odehrává bytí všech soucen.

Hejdánek: Bytí se v něm odehrává, ne jenom ten *Vorschein*.

Jiný hlas: Ano, k tomu se dostanu. Vlastně jsem neřekl tu větu, nebo to můžu říct hned teď. Pořád se hovoří o bytí a o jevení, ale najednou zde dochází k tomu, že se odehrávalo jevení a skrze to odehrávané jevení se vyjevovaly věci. Právě to odehrávané jevení je bytované bytí, jak má Heidegger třeba, nebo odehrávané bytí jsoucna. Bytí nesmí být nic statického. Ale zase bytí není něco, co by se před námi pohybovalo jako lokomotiva, když jede po kolejích. Má jistý svůj pohyb a ten se tady nazývá odehráváním. Bytí a jevení je tady, jak vidíme, totéž.

Svět právě pro něho najednou je krajinou krajin vůbec. Ještě jinak, je to taková krajina, která objímá, zahrnuje vše. Je to univerzální krajina. Svět je to, v čem je vše shromážděno. Je to v podstatě nedůležitý krok od té krajiny k tomu světu na této linii. Ten důležitější se teď ukáže, kdy začne hovořit o jevení. Když se to jevení nějakým způsobem odehrává, tak on říká, že to jevení se odehrává právě v jisté vládě, jako vládnutí.

Vyvstává otázka, o jakou vládu se jedná. Tady je taková dost zarážející věc, že to jevení se odehrává právě na základě vlády pravdy a světa. S tou vládou pravdy a světa je potom spojena hra světa vůbec. Ta vláda je v podstatě jistou hrou. Pořád jde o to zachytit, kde se to jevení bere. Nemůžeme chápat odehrávání jevení, jako kdyby někde vznikalo a zase někde zanikalo, protože to je typické jenom pro vznik a zánik u jsoucen. Tam ten pohyb prostě někde vznikl a zase někde skončil.

Tady musíme říct, že ta hra – nejdřív řeknu jenom odehrávání jevení – a když jsem řekl, že to odehrávání je jistá vláda mezi pravdou a světem, nebo on taky hovoří o hře světa, tak ta hra toho světa je bezcílná. Nemá žádný cíl mimo sebe, ten cíl má v sobě. Proč používá hru, na to je celá knížka, ta hra jako symbol světa, kde pro něho ta hra je něco, co nemá vnější cíl, ale má cíl sama v sobě. Tam vidí u člověka, když si hraje, že tam se nachází symbol světa, protože ten svět sám je hrou.

To znamená, že svět není hra nějakého hráče. Když je hra, tak tam musí být někdo, kdo tu hru provádí, a pak je ta hra to, co se hraje. Ale pro něj svět pojatý jako hra nemá žádného hráče, je to pouhá hra, která nemá cíl mimo sebe, má ho v sobě. Takže v podstatě to jevení se odehrává právě v té hře toho světa nebo vlády pravdy a světa. Když hovoří o vládě pravdy a světa, tak na druhé straně zase hovoří o hře světa a ta hra světa je hrou dne a noci světa. Není to pohyb ontický, je to jisté odehrávání a to odehrávání toho jevení se odehrává právě na základě hry světa a ta hra toho světa je hrou dne a noci. Neznamená to, že jsou to hráči.

Jiný hlas: Hrou na den a na noc? Co to je hrou na den a na noci?

Jiný hlas: Ne na den a na noc. Řekl bych to asi takto.

Jiný hlas: Partneři ve hře, dne a noci? Partneři ve hře.

Jiný hlas: To ne, to nejsou partneři, protože to je bez hráčů. Možná to bude lépe vidět takto: to vládnutí světa neboli vláda toho světa má svou temnou a jasnou stránku. Jasná stránka vládnutí světa je jevení. Temná stránka vládnutí je ta, z níž vše vystupuje a zase do ní klesá.

Jiný hlas: Jako *apeiron*.

Jiný hlas: Ano. To znamená, že vláda světa a pravdy... Musíme říct, že vláda toho světa neznamená, že svět se odehrává, protože kdyby se svět odehrával, to by znamenalo, že svět by tady byl a pak by prováděl nějakou tu hru. Ale ten svět je hra. Ten svět je vláda. Není to žádná vláda nad něčím.

Hejdánek: A když se řekne, že je hra ano, je to hra a ta hra, když se hraje, tak se přitom odehrává jevení. V té hře, když se hraje, se odehrává jevení.

Hejdánek: To je možný, ale ta hra se především odehrává.

Jiný hlas: V té hře se něco odehrává. To znamená, jestli lze hovořit stejně o tom, co se v té hře děje.

Hejdánek: Právě, když mluvíme o hře, tak pro každou hru je podstatné jednak to, co se skutečně dělá – to jest třeba v šachách, že táhnete figurkou, tak se táhne – a potom, co to znamená v té strategii a tak dále. Podobně na jevišti: tam dělají různé kroky, jsou namalovaní a tak dále, ale kromě toho je ta hra o něčem. Čili teď jde o to, když je svět ta hra, je-li to ta hra o světě, anebo je-li to to, co kdo tady zrovna dělá – ty kroky po jevišti a podobně.

Jiný hlas: Ne, tady se míní hra, která nemá žádný vnější cíl. To znamená, pro vás, jak jste to teď vykládal, by ta hra byla hrou o něčem, tady by se chtělo něco předvést tou hrou. To ne. Pro něj ta hra má cíl sama v sobě, jako když si děti hrají.

Hejdánek: Děti si vždycky hrají na něco.

Jiný hlas: On v té knížce *Hra jako symbol světa* chce ukázat, že ta lidská hra má tento rys, že má v podstatě cíl sama v sobě. A to znamená potom, že to, co se v té hře ve skutečnosti odehrává, je to, že se odehrává to jevení. Tím se ta hra v podstatě hraje. Hra se hraje tak, že se odehrává jevení.

Hejdánek: A v čem je pak jeviště?

Jiný hlas: *Gegend* je v podstatě mezisvět a mezi *Gegen* nebo *Gegender-Gegenden, die Gegend*. To je jedno, ale on říká, že svět je teda krajina krajin. Je to prostě univerzální krajina.

Hejdánek: Jako horizont horizontů u toho...

Jiný hlas: Je to univerzální krajina.

Hejdánek: Tak tedy, co se vlastně odehrává? Krajina je něco, v čem se něco odehrává.

Jiný hlas: Krajina je totéž jako svět, ale akorát když on vychází od toho jevení někomu, tak to jevení je v nějakém... to nebude finkovský asi, ale ta krajina v podstatě je jenom tou částí světa, která přísluší tomu *Umwelt*. Ale ten svět je v podstatě krajinou všech, je to všeobjímající krajina nebo obchvacující krajina.

Hejdánek: Používá termín *Umwelt*?

Jiný hlas: Má to tam, ale v trochu jiném... tam hovoří o dvoře, *Hof*, a pak tam má i ten *Umwelt*.

Ještě něco, co jsem nerozuměl: ta stinná stránka... Předtím jste říkal, že se to mění v ničem a pak to zase mizí. Předtím jste říkal, že se to mění v ničem a v tom to končí.

Hejdánek: Ne, ne, to jsem nezrušil.

Jiný hlas: Ta temná stránka, to je to, co se nejeví. Totiž z té temné stránky vlády vše vychází a zase se do ní podle Finka navrácí. A on říká, že ta vláda světa a pravdy se odehrává ve vztahu dne a noci.

Hejdánek: To znamená *de facto* o vládu nad dnem a nad nocí. Jak se může vláda odehrávat jinak než jako vláda?

Jiný hlas: My to nesmíme chápat prostorově.

Hejdánek: To není prostor. Vláda je vláda. Vláda je vždycky vládnoucí a ovládané. Jinak nemá smysl o vládě mluvit.

Jiný hlas: Ona ta vláda se musí chápat jako ta hra, to znamená ten akt té vlády, to vládnutí, to hraní.

Světlá stránka, to je ta stránka už toho jevení, kde se odehrává jevení.

Hejdánek: Ale to se nesmí tak jako obrazně...

Jiný hlas: Je to celé obrazně řečeno. V noci se nejeví. Z té noci to vychází do toho dne a to vcházení do dne je jevení. To je odehrávání se toho jevení.

Hejdánek: Pokud jsi mluvil na začátku, že právě tam nic takového nemá existovat, že je vlastně jenom pořád takové to vcházení...

Jiný hlas: Ano. Z ničeho nevychází.

Hejdánek: No, vcházení je právě vycházení z toho temna do toho světla. To je to, kdy se odehrává jevení.

Jiný hlas: Tam v tom ono to není. To není představa skutečnosti, která se zpředměťňuje. To je prostě hegelovský *Aussersichsein*. On Hegela dost často používá, nejen v této knížce, ale i v jiných. To je v podstatě to, k čemu to celé směřovalo, aby on ukázal... protože tam samozřejmě zase vzniká otázka, na kterou je člověk zvyklý ze světa jsoucena nebo z prostoru a času, že když ty věci vznikají, tak musí z něčeho vznikat. On vidí podobným způsobem i to odehrávání se toho jevení, že to odehrávání jevení odněkud vychází, z něčeho vychází a někam vchází. Ale nesmíme to chápat podle vzoru těch jsoucena.

Hejdánek: Tady už je to jenom v takové... Každé jevení má svůj výdej?

Jiný hlas: Ne, jevení, to už je vjítí do toho světla. Jevení je v podstatě vcházení do světla a to jevení se odehrává právě tím, že vchází do toho světla.

Hejdánek: To je zřejmě *Vorschein*?

Jiný hlas: Protože vcházení je *Eingang* a on mluví o *Aufgang*. *Aufgang*, vjítí někam.

Tak jo, takže děkujeme. Deset minut přestávky a potom...

Jiný hlas: Dotaz ještě na to *a priori* v začátku, když se mluvilo o tom vztahu vědění a bytí...

Jiný hlas: Tak bylo řečeno, že k tomu vztahu je potřeba to *a priori*. Vymezovalo se to tak, že vědění potřebuje bytí, nebo vědění...

Hejdánek: Ne, že bytí...

Jiný hlas: Že bytí, že se jeví bytí, kdežto k bytí může předcházet vědění. To znamená, že může být i takové bytí...

Hejdánek: Dejte to všechno ještě jednou. Tam se hledala v podstatě ta souvislost, ona hledala tu souvislost těch tří pojmů, která by byla nutná. Ta souvislost, to znamená pravda, svět a bytí. A když to provádí zde u toho *Anscheinu*, tak když se to jevení někomu bude chápat tedy klasicky, jako že to je jenom ten ontický pohyb, to znamená to jevení, které vychází jenom od toho člověka, tak se dochází k tomu, že spojení mezi bytím a věděním je jenom pouze v tom aktu poznávání. To znamená, že zde neexistuje žádný nutný vztah mezi tím bytím a věděním.

Jiný hlas: Že by bytí samo produkovalo své poznání.

Hejdánek: Což u Hegela tomu tak není, že u Hegela bytí je ten *Weltgeist* a ten je příčinou toho odstupu od sebe a návratu k sobě, čímž se to *an sich* stane *für sich*.

Jiný hlas: Stane se *an und für sich*.

Hejdánek: Jasně, takže...